

Inventar European privind Cadrul Național al Calificărilor, 2020 - România

Cedefop (2021). *European inventory on NQF 2020 Romania*

<https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/romania-european-inventory-nqf-2020>

Introducere și context

În România, investițiile relativ scăzute în educație și formare (3,2% în 2018) afectează în special învățământul preuniversitar, în această zonă fiind evidentă nevoia de modernizare, creștere a calității, echității și eficienței sistemului de învățământ. De asemenea, numărul de elevi care părăsesc procesul de educare și formare preuniversitar, este încă ridicat (15,3% în 2019), cu diferențe mari între zonele urbane și cele rurale.

Un alt aspect important îl reprezintă educația terțiară pentru care, în România, exista o rată de implicare mult mai mică în comparație cu media UE (25,8% în România, comparativ cu 40,3% media UE pentru anul 2019). Rata de angajare din rândul absolvenților de educație terțiară a fost de 76,1% în 2019, sub media UE de 80,9%.

Gradul de participare la ciclul secundar superior de educație și formare profesională este relativ ridicat (56,2% în 2017) (Comisia Europeană, 2019), în schimb foarte puțini adulți participă la programe de învățare pe tot parcursul vieții (1,3% în 2019), chiar dacă nevoia de perfecționare și recalificare este foarte mare. În 2017, au fost adoptate măsuri legislative pentru înființarea de centre comunitare care sprijină învățarea pe tot parcursul vieții, însă implementarea este lentă.

Legislația privind cadrul național al calificărilor din România pentru învățarea pe tot parcursul vieții a fost adoptată în 2013 prin Hotărârea Guvernului nr. 918/2013 (modificată în 2015 și 2018) și urmărește creșterea transparenței, comparabilitatea și portabilitatea calificărilor.

Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) a fost însărcinată cu dezvoltarea și implementarea Cadrului Național al Calificărilor. ANC este de asemenea, punct național de contact pentru Cadrul European al Calificărilor, iar din 2018 este și Centrul Național Europass.

Munca de implementare a Cadrului Național al Calificărilor din România s-a concentrat pe elaborarea registrelor de calificări, clarificarea procedurilor și metodologiilor pentru includerea calificărilor în registre și actualizarea temeiului legal.

Obiectivele politicii

Cadrul Național al Calificărilor din România își propune să îmbunătățească transparența, comparabilitatea și portabilitatea calificărilor, pentru a sprijini mobilitatea atât în educație și formare, cât și mai departe raportat la piața muncii. De asemenea, este văzut ca un instrument de sprijin a reformelor naționale și modernizare a procesului de educare și formare.

Au fost adoptate o serie de strategii politice în educație, formare și pentru angajare.

Strategia pentru educație și formare profesională (2016-2020) a avut ca obiectiv actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculei și a auxiliarelor curriculare conform nivelurilor de calificare din Cadrul Național al Calificărilor, pentru o mai bună interconexiune între subsisteme, pentru o mobilitate sporită în educație și formarea profesională și o creștere relevantă pentru piața muncii.

De asemenea dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor din România a contribuit la doi dintre pilonii strategici ai Strategiei naționale de învățare pe tot parcursul vieții 2015-2020: Pilonul 2 - creșterea calității și relevanței, și Pilonul 3 - parteneriate.

Niveluri, rezultate ale învățării și calificări

Cadrului Național al Calificărilor din România cuprinde opt niveluri de calificare care pot fi dobândite în educație și formare, în educație și formare profesională inițială și continuă, ucenicie, învățământ general și învățământ superior și prin validarea rezultatelor învățării din contexte de învățare non-formală și informală.

Descriptorii de nivel sunt definiți prin: cunoștințe (teoretice și/sau faptice); abilități, împărțite în abilități cognitive (utilizarea gândirii logice, intuitive și creative) și abilități practice (dexteritate manuală și utilizarea metodelor, materialelor, instrumentelor și uneltelor); și responsabilitate și autonomie.

Calificările profesionale și tehnice inițiale au fost dezvoltate din 2003 pe baza standardelor de formare cu unități de rezultate ale învățării, la rândul lor bazate pe standarde ocupaționale. Standardele de formare profesională au fost elaborate în colaborare cu partenerii sociali, validate de comitetele sectoriale și aprobate de către Ministerul Educației și Cercetării.

Standardele ocupaționale sunt utilizate în educația și formarea profesională continuă și se bazează pe competențe care pot fi dovedite la locul de muncă. Standardele sunt aprobate de Autoritatea Națională pentru Calificări, după validarea de către comitetele sectoriale.

În învățământul superior, calificările sunt legate de sistemul european de credite transferabile (ECTS), care este obligatoriu pentru toate instituțiile de învățământ superior din România. Programele de studii se bazează pe standarde ocupaționale, care urmăresc să exprime rezultatele învățării în termeni de cunoștințe, abilități și competențe.

Implicarea părților interesate

Implicarea părților interesate în dezvoltarea Cadrului Național al Calificărilor este susținută de Legea Educației Naționale nr. 1/2011. Autoritatea principală responsabilă pentru dezvoltarea și implementarea Cadrului Național al Calificărilor din România este Autoritatea Națională pentru Calificări. Aceasta propune strategii naționale cu privire la dezvoltarea și actualizarea metodologiilor pentru implementarea Cadrului Național al Calificărilor (CNC) și dezvoltă instrumente de monitorizare și evaluare a CNC. De asemenea, este responsabilă pentru registrul național al calificărilor și pentru asigurarea compatibilității sistemului național de calificări cu cel european și cu cel internațional.

Asigurarea calității în educație și formare, pentru care Cadrul Național al Calificărilor este văzut ca un instrument relevant, este coordonat prin intermediul Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior și a Agenției Române pentru Asigurarea Calității în Învățământul Preuniversitar. Acestea sunt responsabile pentru acreditarea furnizorilor de educație și a programele de studii din învățământul superior, respectiv pentru învățământul general și educația și formarea profesională inițială. Autoritatea Națională pentru Calificări este responsabilă pentru asigurarea calității în învățământul nonformal și informal, prin Centrul Național de Acreditare, care autorizează centre de evaluare a competențelor obținute pe alte căi decât cele formale. Grupul Național de Asigurare a Calității este o structură interinstituțională care asigură coordonarea asigurării calității în educația și formarea profesională.

Recunoașterea și validarea căilor de învățare și a învățării non-formale și informale

Strategia națională pentru învățarea pe tot parcursul vieții a oferit o direcție de dezvoltare a mecanismelor de validare și abordare a problemelor legate de stimulentele financiare, informare, consiliere și acces la validare, în special pentru grupele defavorizate. Planul de acțiune pentru implementarea strategiei a inclus măsuri legate de recunoașterea învățării anterioare, inclusiv recunoașterea competențelor dobândite în străinătate.

Înființarea unei structuri dedicate pentru validare, în cadrul Centrului Național pentru Acreditare, a contribuit la îmbunătățirea coordonării sistemului de validare. Centrul este responsabil pentru autorizarea centrelor și experților de evaluare a competențelor profesionale; validarea procesului de învățare non-formală și informală a adulților; evaluarea și certificarea examinatorilor și evaluatorilor; și monitorizarea performanțelor centrelor de evaluare și a evaluatorilor individuali.

Prin dezvoltarea centrelor comunitare de învățare pe tot parcursul vieții, se are în vedere efectuarea unei analize a nevoilor de educație și formare la nivel local; creșterea accesului la învățarea non-formală și informală inclusiv validarea rezultatelor învățării din învățarea non-formală și informală și certificarea aptitudinilor și competențelor; și promovarea parteneriatelor cu piața muncii.

Metodologia actuală permite obținerea certificatelor de competență prin validarea învățării non-formale și informale până la nivelul 3.

Implementarea și impactul Cadrului Național al Calificărilor

Cadrul Național al Calificărilor din România este bine încadrat în legislația națională și legat de strategiile de politică în educație, formare și ocuparea forței de muncă. Acesta acoperă calificările tuturor sectoarele educației și formării, inclusiv cele dobândite prin validarea învățării non-formale și informale în centre de evaluare acreditate.

Autoritatea Națională pentru Calificări gestionează în prezent, 3 registre din domeniul calificărilor: unul pentru calificări obținute în învățământul superior corespunzătoare nivelurile CNC 6, 7 și 8; unul pentru programul postuniversitar pentru specializare, dezvoltare profesională continuă și educație a adulților; și unul care reunește calificări profesionale corespunzătoare nivelurilor 1 - 5 obținute în sistem formal de educație și formare profesională și prin validarea învățării non-formale.

Registrul național al calificărilor din învățământul superior (RNCIS) includea în septembrie 2020, aproximativ 4500 de calificări corespunzătoare nivelurile 6, 7 și 8 din CNC. Din 2018, este obligatoriu pentru toate calificările înregistrate, să fie descrise prin rezultate ale învățării și să fie în corespondență cu cel puțin o ocupație reprezentativă din COR.

Registrul național pentru programele postuniversitare acoperă programe pentru dezvoltarea profesională continuă și programe de specializare pentru adulți. În septembrie 2020, registrul includea 142 de astfel de programe, alocate nivelului 6 CNC.

Registrul național al calificărilor profesionale acoperă toate calificările profesionale recunoscute la nivel național corespunzătoare nivelurile 1, 2, 3, 4 și 5 din CNC, obținute în educația și formarea profesională, în mod formal, non-formal și informal, inclusiv educația adulților. În septembrie 2020, acesta includea aproximativ 200 de calificări, corespunzătoare nivelurilor 3, 4 și 5 din CNC.

Prin diferite proiecte, se urmărește creșterea eficienței sistemului de calificări prin atingerea a patru obiective principale: revizuirea reglementărilor existente privind calificările și consolidarea temeiului legal actual; dezvoltarea unui instrument de evaluare a calificării pentru creșterea calității evaluării competențelor profesionale; alinierea calificărilor din registrul național cu Clasificarea Ocupațiilor din România și Cadrului Național al Calificărilor din România prin elaborarea și revizuirea a 250 de standarde ocupaționale; și dezvoltarea personalului.

În viitor, se are în vedere realizarea unui registru național al calificărilor (RNC), care să reunească principalele registre din domeniul calificărilor existente în prezent.